

Impulsprogramma Vlaamse Kust

Ondersteuning van toeristische projecten

de Kust

met de steun van de Vlaamse regering in het kader van het Impulsprogramma Kust

Een subsidiedossier indienen?
Deze handleiding wijst u de weg!

Handleiding 2014

INHOUDSTAFEL

Inleiding	3
1 Beleidskeuzes	4
1.1 Beleidslijnen 2014	4
1.2 Voor welke projecten?	4
1.3 Beoordelingscriteria	5
2 Spelregels 2014	6
2.1 Voor wie?	6
2.2 Welke kosten komen in aanmerking?	6
2.2.1 Algemene bepalingen	6
2.2.2 Soorten kosten	6
2.3 Welke kosten komen niet in aanmerking?	7
3 Aanvraagprocedure en voorwaarden	8
3.1 Organisatiestructuur	8
3.2 Voorbereiding, begeleiding en opvolging	8
3.3 Hoe een aanvraag indienen?	
3.4 Hoe verloopt de verdere procedure?	
3.5 Basisvoorwaarden projectaanvraag	
4 Voorwaarden na goedkeuring en bij uitbetaling	14
5 Aandachtspunten	19
5.1 Toegankelijkheid	19
5.2 Duurzaamheid	20
5.3 Onroerend erfgoed	20
6 Contact	21

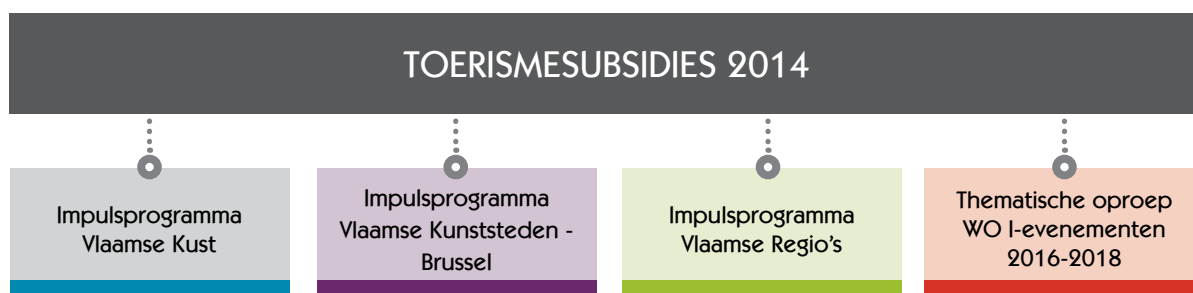
INLEIDING

Toerisme Vlaanderen helpt graag mee bij het opstarten van waardevolle toeristische projecten door inhoudelijke en financiële ondersteuning te bieden.

Een project moet een meerwaarde betekenen ten opzichte van of ten voordele van het bestaande toeristische aanbod en moet het verblijfstoerisme in de omgeving versterken. Projecten hebben bij voorkeur een internationale uitstraling en versterken de positionering van de stad of regio en de identiteit ervan. Ze passen in een strategisch toeristisch-recreatief plan en / of actieplan, in het strategisch beleidsplan voor toerisme in Vlaanderen – Brussel 2020 en in de beleidsprioriteiten gesteld door de Vlaamse minister bevoegd voor toerisme. Projecten zijn per definitie zowel qua opzet of doelstelling als in de tijd beperkt en zijn er op gericht als hefboom veranderingen tot stand te brengen.

In 2014 maken we voor de projecten en subsidieaanvragen een onderscheid tussen vier impulsprogramma's op basis van een geografische indeling (per macrobestemming):

De Vlaamse kust

De Vlaamse kust bestaat uit de gemeenten De Panne, Koksijde, Nieuwpoort, Middelkerke, Oostende, Bredene, De Haan, Blankenberge, Knokke-Heist en Zeebrugge (exclusief de andere gemeenten binnen het grondgebied Brugge). Enkel projecten die op de indicatieve lijst vermeld staan, komen in aanmerking voor betoelaging onder het impulsprogramma Vlaamse Kust.

De Vlaamse kunststeden – Brussel

De afbakening van de kunststeden – Brussel bestaat uit de administratieve grenzen van Antwerpen, Brugge, Brussel, Gent, Leuven en Mechelen.

De volgende deelgemeenten van Gent, Brugge en Mechelen vormen hierop een uitzondering:

- Afsnee, Drongen, Sint-Denijs-Westrem, Zwijnaarde, Sint-Amandsberg, Ledeborg, Gentbrugge (Gent), Assebroek, Dudzele, Koolkerke, Lissewege, Sint-Andries, Sint-Kruis en Sint-Michiels (Brugge), Heffen, Hombeek, Leest, Walem en stadswijk Battel (Mechelen) behoren tot de Vlaamse regio's;
- Zeebrugge (Brugge) behoort tot de kust.

De Vlaamse regio's

Alle andere gemeenten die geen deel uitmaken van de Vlaamse kust of de Vlaamse kunststeden – Brussel, vallen onder de noemer 'Vlaamse regio's'.

Indien een project in hoofdzaak ten goede komt aan een andere macrobestemming dan deze waarbinnen het project gelegen is, dient het project te worden ingediend via het impulsprogramma van de macrobestemming die het meeste voordeel zal ondervinden uit het project.

In 2014 wordt er één thematische oproep voor heel Vlaanderen gelanceerd. Deze oproep kadert binnen de herdenking van 100 jaar Grote Oorlog, meer bepaald evenementen die doorgaan in de periode 2016-2018 (kortweg WO I-evenementen).

Wanneer een project zowel thuishoort bij de thematische oproep als bij een geografische macrobestemming, dient er te worden ingediend bij het thematisch impulsprogramma.

De impulsprogramma's vinden hun wettelijke basis in het **besluit van de Vlaamse Regering (BVR) van 21 december 2012** betreffende toerismesubsidies en het bijhorende **ministerieel besluit (MB) van 5 november 2013**.

In deze handleiding kom je te weten hoe je een subsidie kan krijgen voor de ondersteuning van projecten **aan de Vlaamse kust**. Voor de impulsprogramma's Vlaamse Regio's, Vlaamse Kunststeden - Brussel en WO I-evenementen zijn er aparte handleidingen beschikbaar.

Indien je een project wilt indienen voor betoelaging, vragen hebt of twijfelt onder welk impulsprogramma in te dienen, aarzel dan niet om contact op te nemen met de medewerkers van het secretariaat voor het impulsprogramma Vlaamse Kust:

T 059 25 54 00

E kustimpuls@toerismevlaanderen.be

1 BELEIDSKEUZES

1.1 Beleidslijnen 2014

Elk project moet passen in het door de Vlaamse Regering goedgekeurde strategische beleidsplan 2020 voor het toerisme in Vlaanderen – Brussel en in de beleidsnota toerisme 2009-2014.

Het impulsprogramma Vlaamse Kust moet bovendien het Strategisch Beleidsplan voor Toerisme aan de Kust 2009 – 2014 ‘Investeren in een dynamisch kusttoerisme’ realiseren.

Om in de verschillende aspecten van het kustproduct te kunnen investeren, wordt het budget verdeeld over drie maatregelen:

Maatregel 1: Investerings

De projecten:

- betekenen een sprong voorwaarts op het vlak van kwaliteit en basisinfrastructuur;
- hebben diversiteit als garantie voor een breed publiek;
- zijn imago vernieuwend door innovatie;
- hebben aandacht voor nieuwe ontwikkelingen in het buitenland.

Toegankelijkheid is een transversaal thema binnen toeristische projecten. Hierdoor kan Vlaanderen (en meer specifiek de kust) een inhaalbeweging inzetten tegenover andere Europese landen. Om de horizontale aanpak van toegankelijkheid te realiseren, is toegankelijkheid een verplicht onderdeel vanaf de startfase van elk project. Eveneens is het cruciaal om duurzaamheid binnen dit perspectief te integreren in de projectvoorstellen.

Maatregel 2: Sectorondersteuning

Om er voor te zorgen dat de kust in de toekomst levendig blijft op zoveel mogelijk momenten van het jaar en ook toegankelijk blijft als vakantiebestemming voor iedereen, is een diversiteit in logiesvormen van essentieel belang. Een verblijfsvriendelijke kust voor iedereen is wezenlijk.

Maatregel 3: Imago versterkende evenementen en marketing

Projecten zullen vooral tot doel hebben om de Vlaamse markt actiever te bewerken. Een specifieke doelstelling hier is het ‘terug op de kaart brengen van de kust als volwaardige vakantiebestemming’. Dit kan enerzijds gebeuren door imago gerichte campagnes, anderzijds door de ontwikkeling van (nieuwe) evenementen.

Bij de inzet van de middelen wordt een evenwicht nagestreefd tussen de verschillende maatregelen in een verhouding van 60 % voor maatregel 1 en telkens 20 % voor maatregelen 2 en 3.

1.2 Voor welke projecten?

Enkel projecten die op de **indicatieve projectenlijst** staan vermeld, komen in aanmerking voor financiële ondersteuning via het impulsprogramma Vlaamse Kust.

Bij de start van het impulsprogramma Vlaamse Kust stelde de prospectie- en regiegroep de indicatieve projectenlijst op in overleg met de betrokken kustactoren. Deze indicatieve projectenlijst is opgedeeld volgens de drie maatregelen: (1) investeringen, (2) sectorondersteuning en (3) imagooversterkende evenementen en marketing. De projecten op deze lijst moeten het strategisch beleidsplan voor toerisme aan de kust 2009-2014 helpen realiseren.

De meest recente **indicatieve projectenlijst** werd op 8 november 2013 meegedeeld aan de Vlaamse Regering.

1.3 Beoordelingscriteria

Basisvoorwaarden

Om in aanmerking te komen voor subsidiëring moet het project voldoen aan volgende basisvoorwaarden:

- timing haalbaar;
- financieel haalbaar;
- juridisch haalbaar;
- aandacht voor toegankelijkheid (enkel voor maatregel 1 en 3).

Een project dat aan één van de basisvoorwaarden niet voldoet, wordt niet weerhouden voor verdere screening.

Beoordelingscriteria

Een project aan de Vlaamse kust wordt op basis van de 8 onderstaande criteria beoordeeld. De maximale score is 50 punten.

1. **Hoe sterk is de toeristisch-recreatieve meerwaarde van het project? (10 punten)**
Biedt het project een toeristisch-recreatieve meerwaarde voor de regio Kust? Past het project binnen de basisvoorwaarde 'investeren binnen een dynamisch kusttoerisme'?
2. **Past het project in het strategisch beleidsplan voor toerisme aan de kust 2009-2014? (10 punten)**
Past het project in de doelstellingen van het strategisch beleidsplan voor toerisme aan de kust?

3. **Houdt het project voldoende rekening met het diverse publiek dat door onze kust wordt aangetrokken? (5 punten)**
 Wordt er rekening gehouden met de behoeften van diverse doelgroepen (jonge gezinnen met kleine kinderen, jongeren (12-25 jaar), medioren, 65-plussers, MICE-doelgroepen, minder kapitaalkrachtige sociale groepen)? Spreekt het project een ruim publiek aan? Wordt er aandacht besteed aan een of meerdere specifieke doelgroep(en)?
4. **Maakt het project deel uit van een (toeristisch-recreatief) netwerk of een groter geheel dat hierdoor versterkt wordt? (5 punten)**
 Betekent dit project een versterking van een (fysiek of thematisch) netwerk of van andere projecten aan de kust? Betreft het een kustbreed project? Spoort het project toeristen aan om ook andere badplaatsen te bezoeken?
5. **Is het project belevingsgericht en / of kwalitatief uitgewerkt? (5 punten)**
 Zijn er interactieve elementen, kan men het thema werkelijk zien, voelen...? Wordt het project op originele wijze ontsloten? Is het thema voldoende belevingsgericht uitgewerkt? Wordt er in het project voldoende aandacht besteed aan kwaliteitsvolle en duurzame uitwerking?
6. **Wordt er voldoende aandacht besteed aan de communicatieve ontsluiting van het project? (5 punten)**
 Wordt er voldoende aandacht besteed aan de communicatieve ontsluiting van en promotie voor het project (on- en offline)?
7. **Geeft het project voldoende aandacht aan publieksonthaal en –begeleiding? (5 punten)**
 Zijn er voldoende openingsuren en –tijden? Is er voldoende aandacht voor talen? Wordt er extra duiding gegeven? Is er een brochure? Is er een bezoekersgids, al dan niet digitaal? Is het mogelijk om te reserveren? Is er parking voorzien? Scoort het project voldoende op bereikbaarheid en toegankelijkheid? Geeft het project voldoende aandacht aan gastvrijheid, dienstverlening en onthaal?
8. **Levert het project een socio-economische bijdrage? (5 punten)**
 Levert het project een bijdrage inzake inkomstencreatie en werkgelegenheid? Stelt het project de socio-economische positie van de kust veilig?

2 SPELREGELS 2014

2.1 Voor wie?

De volgende instanties komen in aanmerking voor betoelaging:

- kustgemeentebesturen of hun autonome bedrijven;
- provinciebestuur West-Vlaanderen of haar autonome bedrijven;
- verenigingen zonder winstoogmerk;
- intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met rechtspersoonlijkheid (kust);
- publieke rechtspersonen;
- private rechtspersonen;
- grensoverschrijdende samenwerkingsverbanden met rechtspersoonlijkheid waaraan een kustgemeente, een intergemeentelijk samenwerkingsverband (kust), de provincie West-Vlaanderen of de Vlaamse overheid deelneemt;
- een samenwerkingsverband van de voormelde aanvragers.

Gemeentelijke en provinciale extern verzelfstandigde agentschappen (EVA's) die één van bovenvermelde rechtsvormen hebben (bv. agb, apb of vzw), komen eveneens in aanmerking.

Opgelet dit impulsprogramma ressorteert onder de Europese regelgeving inzake **de-minimis** (verordening nr. 1998/2006 - PB van 28 december 2006, L 379/5). Conform deze Europese Verordening mag het totale bedrag van de aan eenzelfde onderneming verleende de-minimisstun over een periode van drie belastingjaren het plafond van 200 000 euro niet overschrijden (zie 3.5.).

Sinds 2013 wordt er een onderscheid gemaakt tussen de **primaire** en eventuele **secundaire aanvragers** resp. **begunstigden**:

- De primaire aanvrager is de organisatie die de subsidie aanvraagt. Aan deze organisatie wordt bijgevolg de eventuele subsidie toegekend en uitbetaald (primaire begunstigde).
- De mogelijkheid bestaat om de subsidie of een deel ervan door te geven aan een of meer secundaire begunstigden, die bij naam (indien reeds gekend) of met een algemene omschrijving (indien nog niet gekend) worden aangeduid. Dit kan enkel indien deze intentie op voorhand werd aangegeven en de mogelijkheid vervolgens werd opgenomen in de subsidiebeslissing. Voeg indien van toepassing de samenwerkingsovereenkomst tussen de primaire en de secundaire begunstigden toe in de bijlage.

2.2 Welke kosten komen in aanmerking?

2.2.1 Algemene bepalingen

- Toerisme Vlaanderen voorziet een maximale financiële steun van 60 % van de kosten die in aanmerking komen voor betoelaging voor projecten die vallen onder maatregel 1 (investerings) en maatregel 3 (imagoversterkende evenementen en marketing). Voor projecten die vallen onder maatregel 2 (sectorondersteuning) bedraagt de maximale financiële steun 75 % van de kosten die in aanmerking komen voor betoelaging. Dit telkens binnen de perken van de begrotingskredieten.
- Enkel projecten, waarvoor de totale betoelaagbare kosten minimaal 20 000 euro bedragen, komen in aanmerking voor betoelaging.
- Toerisme Vlaanderen kan een **plafond** bepalen en het maximale subsidiebedrag beperken tot een bepaald percentage van de kosten of tot een bepaald percentage van een of meer kostensoorten.
- Enkel kosten die betrekking hebben op ruimtes, materialen, toepassingen, producten ... die bedoeld zijn voor de toerist, komen in aanmerking voor betoelaging.

2.2.2 Soorten kosten

2.2.2.1 Infrastructuur

- Bouw- en renovatiewerken.
- Inrichtingswerken en meubilair.
- Technische installaties en nutsvoorzieningen.

2.2.2.2 Kosten m.b.t. recreatieve routestructuren, indien ze voldoen aan de richtlijnen voor bewegwijzering van Toerisme Vlaanderen:

- Bewegwijzering.
- Randinfrastructuur.
- Aanleg van wandel, ruiters- en fietspaden.

2.2.2.3 Digitale en audiovisuele producten

- Software- en applicatieontwikkeling.
- Hardware en installaties.

2.2.2.4 Evenementen

- Programmatie: honoraria in het kader van de ontwikkeling van de programmatie (incl. de conceptontwikkeling en de toeristische uitwerking).

Een evenement moet aan volgende definitie voldoen om in aanmerking te komen:

- Een hoogkwalitatief en unieke gebeurtenis met (inter)nationaal potentieel.
- Het evenement is bij voorkeur meerdaags of langlopend.
- Het evenement mag hoogstens tweemaal per jaar of minder frequent doorgaan.

2.2.2.5 Studies en ontwerpen

- Onderzoek, studies en plannen met betrekking tot de toeristisch-recreatieve sector, ter ondersteuning van de uitwerking van de beleidslijnen.
- Voor zover zij rechtstreeks gelinkt zijn aan een (toekomstig) afgebakend project:
  - Haalbaarheidsstudies en andere voorbereidende studies.
  - Erelonen (maximaal 12 %, berekend op de subsidiabele kosten) voor architecten, ingenieurs en veiligheids-coördinatoren.
  - Conceptontwikkeling en inrichtingsstudies (incl. honoraria).
  - Evaluatie incl. meet- en / of telsystemen, waaronder de impactmeting van evenementen.
  - Onderzoek, studies en plannen met betrekking tot de toeristisch-recreatieve sector, ter ondersteuning van de uitwerking van de beleidslijnen..

2.2.2.6 Communicatie en promotie: volgende kosten inzake de promotie van het toeristisch aanbod van de regio Vlaamse kust komen in aanmerking:

- Communicatie gericht op de (buitenlandse) toerist, pers en professionele reissector (trade) (i.k.v. werven doelgroepen) en die gekoppeld is aan het project, eenmalig en onder voorwaarde dat een duidelijk communicatieplan wordt uitgewerkt met een meerjarenplanning.
- Publiekswerking en productontwikkeling gericht op de toerist (i.k.v. onthaal en begeleiding ter plaatse), inclusief digitale en audiovisuele producten.

2.2.2.7 Initiatieven in het kader van toegankelijkheid

- Toegankelijkheidsdoorlichting inclusief eindcontrole.
- Alle noodzakelijke aanpassingswerken.
- Kosten voor het behalen van het label AnySurfer voor betoelaagde websites.

2.2.2.8 Personeelskosten

- Personeelskosten komen enkel voor de duur van het project in aanmerking (en ten vroegste vanaf de aanvraagdatum).
- De jaarlijkse loonkosten worden maximaal berekend op het brutomaandloon x 20 en zijn beperkt tot maximaal 2 VTE. De factor 20 is een vaste coëfficiënt en omvat onderstaande elementen:
  - brutojaarloon,
  - werkgeversbijdrage (RSZ),
  - wettelijk enkel en dubbel vakantiegeld,
  - eindejaarspremie.

2.2.2.9 Vorming in de toeristische sector

2.3 Welke kosten komen niet in aanmerking?

- Kosten in verband met bouw- en renovatiewerken, inrichtingswerken en meubilair, technische installaties en nutsvoorzieningen, toegankelijkheidsdoorlichting, erelonen en conceptontwikkeling en inrichtingsstudies die geen betrekking hebben op ruimtes, materialen, toepassingen of producten die bedoeld zijn voor de toerist.
- Recupererbare btw.
- Onderhoudswerken, gebruikelijke taken die tot de vertrouwbare en gangbare werking van de subsidieaanvrager behoren.
- Aankoop van gebouwen, gronden en transportmiddelen.
- Kosten voor deelname aan beurzen.
- Investerings in ondersteunende commerciële activiteiten zoals horeca en shops.
- Merchandising.
- Investerings in verblijfsinfrastructuur.

3 AANVRAAGPROCEDURE EN VOORWAARDEN

3.1 Organisatiestructuur

In het impulsprogramma Vlaamse Kust wordt gewerkt met een dubbele structuur: een prospectie- & regiegroep en een beleidsstuurgroep.

Het agentschap Toerisme Vlaanderen en het autonoom provinciebedrijf Westtoer hebben een centrale opdracht in de opvolging van het impulsprogramma. Vertegenwoordigers van beide organisaties doen de **prospectie en regie**.

De prospectie- & regiegroep staat in voor:

- het opmaken van de indicatieve lijst voor de planperiode;
- het prospecteren van de projecten;
- projecten helpen ontwikkelen en begeleiden tot volwaardige en voldragen projecten;
- ambtelijk advies verschaffen aan de beleidsstuurgroep over projecten op de indicatieve lijst en over de technische en financiële haalbaarheid (met inbegrip van de haalbaarheid van de cofinanciering) van de projecten op de indicatieve projectenlijst;
- begeleiding van de projecten die via het specifiek impulsbudget Vlaamse Kust worden gesteund;
- rapporteren aan de beleidsstuurgroep over de stand van zaken in de uitvoering van de projecten.

De **beleidsstuurgroep** bestaat uit publieke en private toeristische actoren aan de kust. De samenstelling is als volgt:

- kabinet van de minister bevoegd voor toerisme, tevens voorzitter;
- administrateur-generaal van Toerisme Vlaanderen;
- vertegenwoordiger van het Departement internationaal Vlaanderen;
- twee vertegenwoordigers van kustgerelateerde beleidsvelden van de Vlaamse gemeenschap (MDK-LNE);
- West-Vlaams gedeputeerde voor toerisme;
- afgevaardigd bestuurder van Westtoer apb;
- vier vertegenwoordigers van de kustgemeenten (aan te duiden door het platform van kustburgemeesters);
- een vertegenwoordiger van de federatie Horeca Vlaanderen;
- een vertegenwoordiger van Recread;
- een vertegenwoordiger van CIB-kust;
- een vertegenwoordiger van Unizo;
- het secretariaat wordt waargenomen door Toerisme Vlaanderen.

Volgende taken behoren toe aan de beleidsstuurgroep:

- als overlegplatform toezicht houden op de uitvoering van het strategisch beleidsplan voor toerisme aan de kust 2009 – 2014 en op de uitvoering van het impulsprogramma Vlaamse Kust;
- advies verstrekken aan Toerisme Vlaanderen m.b.t. de indicatieve projectenlijst;
- de inhoudelijke sturing en begeleiding van het impulsprogramma Vlaamse Kust;
- advies verstrekken aan Toerisme Vlaanderen over de projecten die in aanmerking kunnen komen voor steun uit het impulsbudget kust;
- rapporteren over de stand van zaken in de uitvoering van het impulsprogramma Vlaamse Kust.

Het agentschap Toerisme Vlaanderen neemt de taak van het **projectsecretariaat** en de coördinatie op zich.

3.2 Voorbereiding, begeleiding en opvolging

Westtoer apb en Toerisme Vlaanderen geven indien gewenst advies bij de voorbereiding van uw dossier.

Voor projecten onder maatregel 1 'Investerings' kan u terecht bij:

Westtoer apb

Koning Albert I Laan 120 – 8200 Brugge

T 050 30 55 00

E geert.hoorens@westtoer.be

E annelies.gobert@westtoer.be

Voor projecten onder maatregel 2 'Sectorondersteuning' en maatregel 3 'Imagoversterkende evenementen en marketing' kan u terecht bij:

Toerisme Vlaanderen

secretariaat impulsprogramma voor de kust – gebouw DAB Vloot

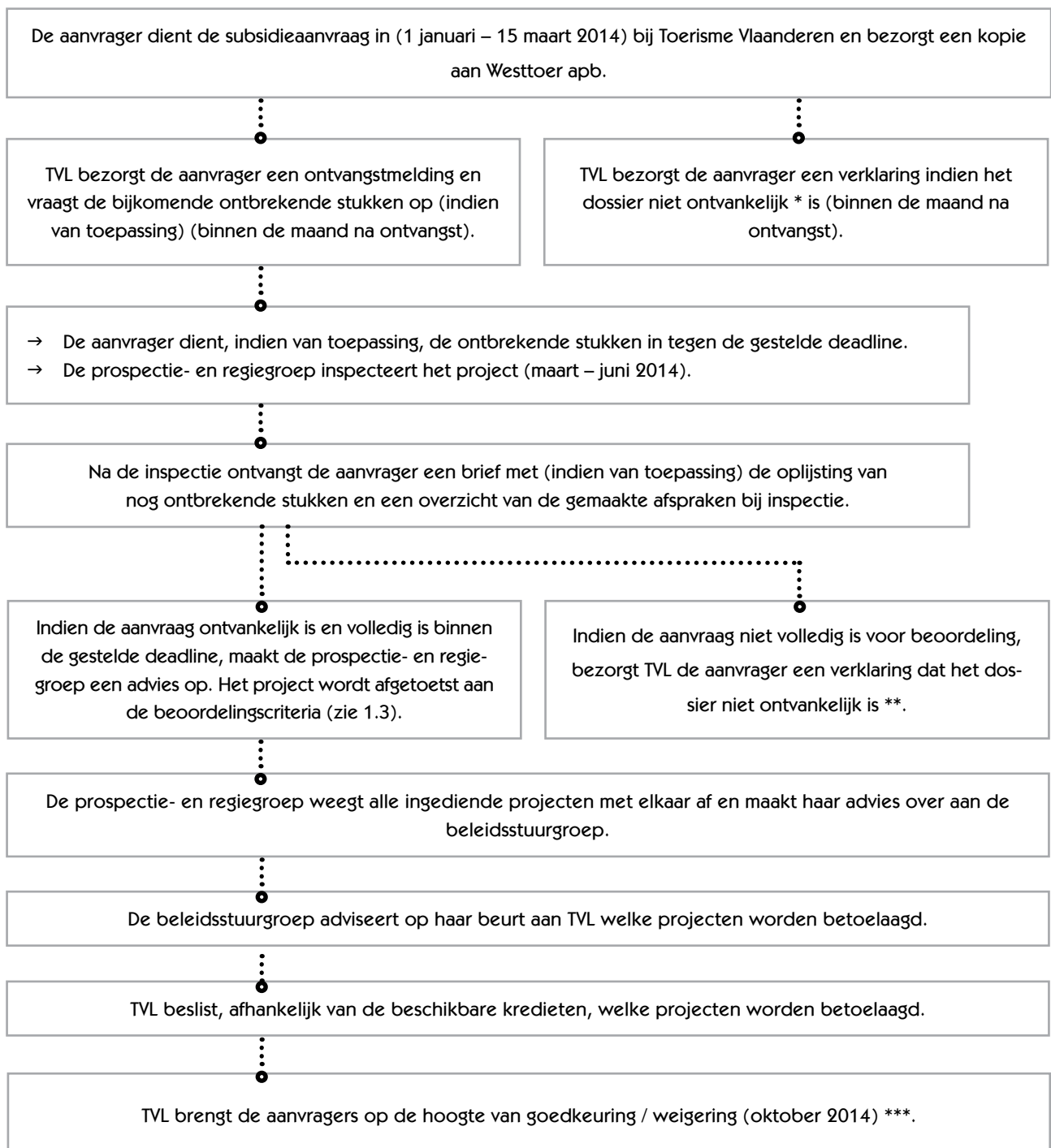
Sir Winston Churchillkaai 2 – 8400 Oostende

T 059 25 54 00

E kustimpuls@toerismevlaanderen.be

3.3 Hoe een aanvraag indienen?

- De aanvragen kunnen ingediend worden vanaf 1 januari 2014 tot uiterlijk 15 maart 2014.
- Een aanvraag is officieel vanaf het ogenblik dat de aanvrager een volledig ingevuld en ondertekend aanvraagformulier, vergezeld van de vereiste bijlagen, heeft bezorgd aan Toerisme Vlaanderen bij het secretariaat voor het impulsprogramma Vlaamse Kust. Het aanvraagformulier moet zowel via de post als digitaal ingediend worden. Verdere instructies vind je in het aanvraagformulier en de bijlagen.
- Een kopie van het aanvraagformulier, het kosten- en financieringsplan en de relevante stukken uit de bijlagen moeten ter kennisname en advies verstuurd worden naar Westtoer apb.

3.3 Hoe verloopt de verdere procedure?

Ter info:

* en ** 'Niet ontvankelijk' betekent dat de aanvraag niet past binnen de bepalingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 21 december 2012, het ministerieel besluit van 5 november 2013 en de handleiding voor het impulsprogramma Vlaamse Kust. Onder 3.5 vindt u belangrijke informatie terug over de vereiste elementen voor een ontvankelijk aanvraagdossier

*** Het is mogelijk om **beroep** aan te tekenen tegen de beslissing van Toerisme Vlaanderen. Voor informatie kan je terecht bij de medewerkers van het secretariaat impulsprogramma Vlaamse Kust.

3.5 Basisvoorwaarden projectaanvraag

→ De subsidieaanvraag voor een project moet **minstens** bestaan uit:

1. Het aanvraagformulier:

Een volledig ingevuld en ondertekend **aanvraagformulier** met verantwoording volgens het ter beschikking gestelde model in Word.

- Een digitale versie van het aanvraagformulier (Word-versie, geen pdf).

De te ondertekenen verklaring inzake de-minimissteun is in het aanvraagformulier opgenomen.

2. Volgende verplichte **bijlagen** bij de aanvraag:

- een samenvattend kosten- en financieringsplan, volgens het ter beschikking gestelde model in Excel;
- een digitale versie van het samenvattend kosten- en financieringsplan (Excel-model);
- gedetailleerde en onderbouwde ramingen voor elk projectonderdeel/elke kostenpost, bv. gestaafd met offertes of, voor infrastructuur, opgemaakt door architect of technische dienst van stad of gemeente;

Opgelet, indien een of meerdere van bovenstaande elementen ontbreken in het aanvraagdossier, dan wordt het dossier niet-ontvankelijk verklaard in deze eerste fase (zie hierboven *).

→ Toerisme Vlaanderen kan bovendien bijkomende inlichtingen of bijlagen opvragen. Het gaat om volgende documenten (voor zover van toepassing op het project):

1. Een omschrijving van de werkzaamheden:

a. Voor alle types van projecten en alle projectonderdelen:

- concepten, plannen, (voor)ontwerpen, bestekken ...;
- (een ontwerp van) het communicatieplan;

b. Voor infrastructuur:

- het rapport van de toegankelijkheidsdoorlichting;

c. Voor bewegwijzering van recreatieve routes:

- duidelijke kaart(en) met naam + lengte van de routes en routetrajecten (met aanduiding bestaande / te saneren routes, grensnetwerken ...) en een overzichtskaart indien het om meerdere routes gaat.

d. Voor personeelskosten:

- een functieomschrijving voor elk personeelslid waarvoor subsidie wordt gevraagd, waaruit blijkt welke taken en de tijdsbesteding van het personeelslid zijn m.b.t. het project;
- een verantwoording van het brutomaandloon voor elk personeelslid waarvoor subsidie wordt gevraagd (paritair comité, barema / diploma, anciënniteit) (Excel-model).

2. Raming en financieringsplan:

- de ondertekende beslissing over de eigen financiële inbreng in het project, voor de primaire (en alle secundaire – indien van toepassing en reeds gekend) aanvragers en inclusief de bedragen van

- aangevraagde, maar niet goedgekeurde subsidies;
- de ondertekende samenwerkingsovereenkomst tussen de primaire en alle secundaire begunstigen (indien van toepassing en reeds gekend);
- afschriften van de overeenkomsten met / beslissingen of garantieverklaringen van alle overige financiers van het project;

3. Eigendomsstructuur en vergunningen:

a. Voor infrastructuur:

- een kopie van de eigendomstitel, de huur- of pachtovereenkomst of een gelijkwaardig document betreffende het terrein waarop de verwezenlijking zal komen;
- een stedenbouwkundige vergunning of een stedenbouwkundig attest dat de geplande infrastructuur voor vergunning in aanmerking komt.

b. Voor bewegwijzering van recreatieve routes:

- akkoorden van de wegbeheerders.

c. Voor evenementen:

- het akkoord van de eigenaar of beheerder van de locatie(s) waar het evenement zal plaatsvinden.

4. Eventuele extra documenten specifiek voor het project (door Toerisme Vlaanderen te preciseren).

Toerisme Vlaanderen vraagt deze documenten op per brief. De termijn voor het indienen bedraagt minstens veertien dagen.

Opgelet, indien deze bijkomende inlichtingen of bijlagen niet tegen de gestelde deadline aan Toerisme Vlaanderen worden bezorgd, zal de aanvraag alsnog niet ontvankelijk verklaard worden in deze tweede fase (zie hierboven **).

→ Het project moet voldoen aan de beleidskeuzes, zoals in het eerste hoofdstuk van deze handleiding wordt beschreven.

→ Enkel projecten waarvoor de totale kosten die in aanmerking komen voor betoelaging, minstens 20 000 euro bedragen, kunnen ingediend worden voor betoelaging.

→ Dit impulsprogramma ressorteert onder de Europese regelgeving inzake de-minimis (verordening nr. 1998/2006 - PB van 28 december 2006, L 379/5). Conform deze Europese Verordening mag het totale bedrag van de aan eenzelfde onderneming verleende de-minimissteun over een periode van drie belastingjaren het plafond van 200 000 euro niet overschrijden.

Dit betekent dat elke aanvrager die onder het toepassingsgebied valt van artikel 107 (1) van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU), door middel van een zogenaamde de-minimisverklaring opgave moet doen van de reeds verkregen subsidies, premies en andere tegemoetkomingen van Toerisme Vlaanderen en andere overheidsinstanties tijdens een periode van drie boekhoudkundige jaren die voorafgaan aan de subsidieaanvraag. Indien in deze periode de reeds verkregen toelagen het plafond van 200 000 EUR hebben overschreden, kan Toerisme Vlaanderen geen bijkomende subsidie meer toekennen.

Elke subsidieaanvrager moet dus in zijn aanvraag aangeven:

- ofwel niet onder het toepassingsgebied van artikel 107 (1) VWEU te vallen;
- ofwel wel onder het toepassingsgebied van artikel 107 (1) VWEU te vallen, maar tijdens een periode van drie boekhoudkundige jaren die voorafgaan aan de subsidieaanvraag geen de-minimissteun te hebben ontvangen;
- ofwel wel onder het toepassingsgebied van artikel 107 (1) VWEU te vallen en tijdens een periode van drie boekhoudkundige jaren die voorafgaan aan de subsidieaanvraag de-minimissteun te hebben ontvangen (met opgave van de ontvangen steun en de subsidiërende instantie(s)).

Een woordje uitleg: wie valt onder het toepassingsgebied van artikel 107 (1) VWEU?

Artikel 107 (1) VWEU bepaalt dat staatssteun, die de mededinging door begunstiging van bepaalde ondernemingen of bepaalde producties vervalsen of dreigen te vervalsen, onverenigbaar is met de interne markt, voor zover deze steun het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt.

De subsidieaanvrager valt dus onder het toepassingsgebied van artikel 107 (1) VWEU wanneer cumulatief aan de volgende voorwaarden is voldaan:

1. De aanvrager is een 'onderneming', dit is een entiteit die ongeacht haar rechtsvorm of de wijze waarop ze wordt gefinancierd, 'economische activiteiten' verricht. 'Economische activiteiten' worden gedefinieerd als 'het aanbieden van goederen of diensten op een markt'. Het publiek- of privaatrechtelijk karakter van de rechtspersoon, dan wel of de entiteit een winstoogmerk heeft of niet, is hierbij niet van belang. Dit betekent dat niet alleen private rechtspersonen, maar ook publieke rechtspersonen, voor zover ze een economische activiteit verrichten, een 'onderneming' zijn in de zin van artikel 107 (1) VWEU.
2. De steun beïnvloedt op ongunstige wijze het handelsverkeer tussen de lidstaten. Dit houdt in dat wanneer de activiteit of het project waarvoor een subsidie wordt aangevraagd een louter 'lokaal' karakter vertoont, niet onder het toepassingsgebied van de staatssteunregels valt. Een essentiële vraag hierbij is of de gesubsidieerde activiteit van die aard is om internationale bezoekers aan te trekken, dan wel alleen gericht is op lokale / regionale bezoekers.

De volgende factoren kunnen van belang zijn om het 'lokale' karakter te beoordelen:

- het aantal bezoekers en de herkomst van de bezoekers;
  - de mate waarin reclame gemaakt wordt voor de activiteit buiten de eigen regio en de mate waarin de activiteit buiten de grens gekend is;
  - heeft de gesubsidieerde activiteit internationale allures / aantrekkingskracht?
  - de geografische locatie van de gesubsidieerde activiteit: is deze centraal gelegen en gemakkelijk te bereiken binnen Europa?
  - de taalondersteuning van de activiteit: is de relevantie informatie (bv. op de website) beschikbaar in meerdere talen?
  - de mate waarin de activiteit sponsoring ontvangt van lokale dan wel internationale ondernemingen.
- Het project moet de toegankelijkheidsnormen, de principes van duurzame ontwikkeling en de principes voor de ontsluiting van onroerend erfgoed naleven (zie hoofdstuk 5. Aandachtspunten).

4 VOORWAARDEN NA GOEDKEURING EN BIJ UITBETALING

- Na goedkeuring bezorgt Toerisme Vlaanderen aan de begunstigde een **subsidiebeslissing** waarin voorwaarden zijn opgenomen. De begunstigde moet deze subsidiebeslissing ondertekend terugbezorgen aan Toerisme Vlaanderen.
- De begunstigde moet, indien van toepassing, de **wet op de overheidsopdrachten** naleven. Indien de begunstigde of de projectsubsidie niet onderworpen zijn aan de wet op de overheidsopdrachten, moet de begunstigde kunnen aantonen dat de aankopen, werken en uitbesteding van diensten plaats hadden tegen de voordeligste voorwaarden.

Wanneer is de wet op de overheidsopdrachten van toepassing? (zie ook onderstaand schema - WO = wet op de overheidsopdrachten)

1. De organisatie is een aanbestedende overheid:

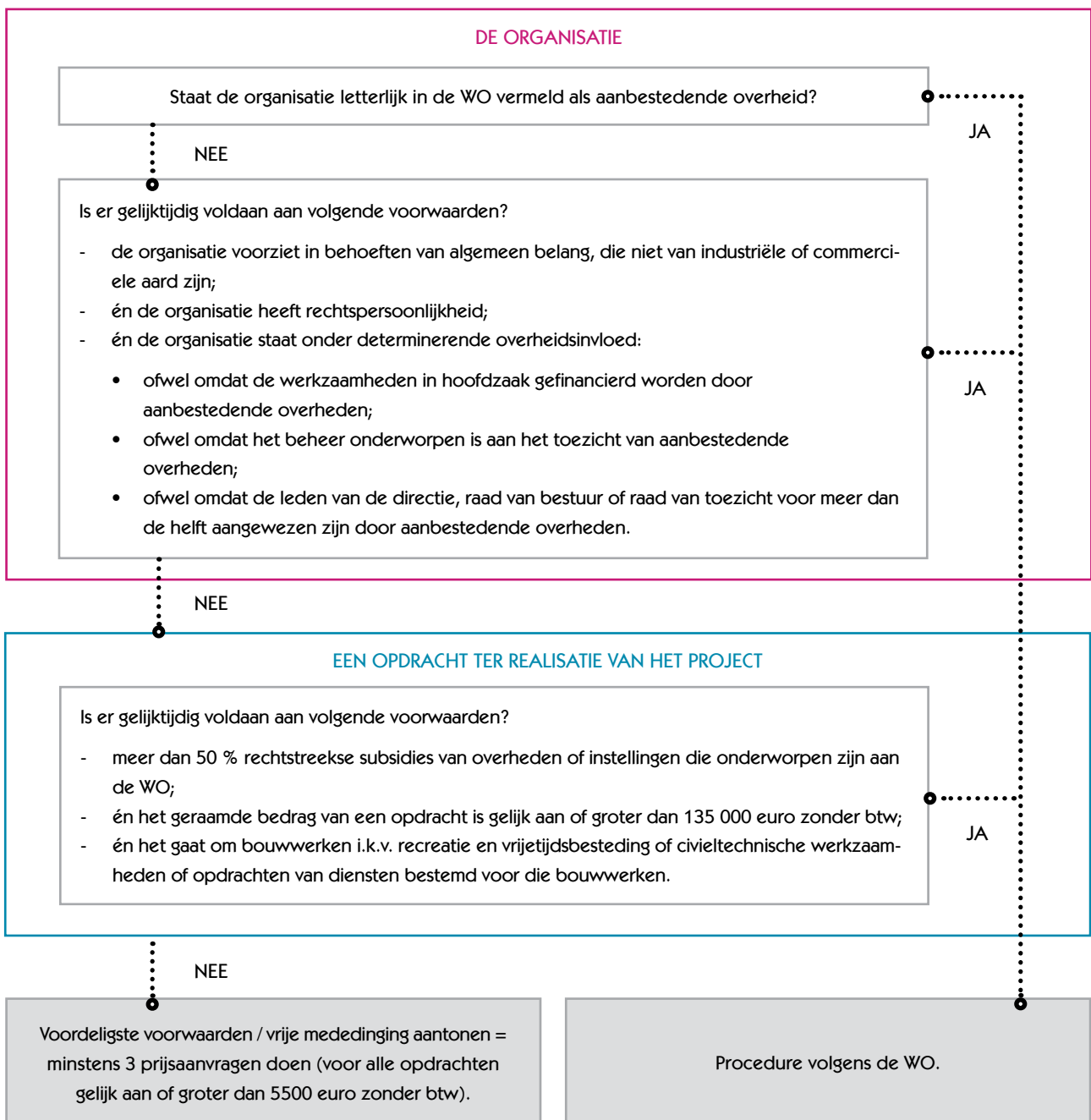
- Sommige organisaties staan letterlijk opgesomd in de wetgeving (wet van 24 december 1993 betreffende de overheidsopdrachten en sommige opdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten).
- Organisaties die niet letterlijk in de wet vermeld staan, zijn toch een aanbestedende overheid wanneer ze gelijktijdig aan volgende drie criteria voldoen:
- voorzien in behoeften van algemeen belang, die niet van industriële of commerciële aard zijn;
- én rechtspersoonlijkheid hebben;
- én onder een bijzondere overheidsinvloed staan, nl. indien:

- ofwel de werkzaamheden in hoofdzaak gefinancierd worden door aanbestedende overheden;
- ofwel het beheer onderworpen is aan het toezicht van die overheden;
- ofwel de leden van de directie, raad van bestuur of raad van toezicht voor meer dan de helft door die overheden zijn aangewezen.

2. De projectsubsidie vereist de toepassing van de wetgeving op de overheidsopdrachten:

Het kan ook zijn dat een organisatie geen aanbestedende overheid is, maar doordat ze een subsidie ontvangt voor het project, ze toch voor dat specifieke project de wetgeving op de overheidsopdrachten moet toepassen. Dit is het geval wanneer gelijktijdig voldaan wordt aan volgende voorwaarden:

- meer dan 50 % rechtstreekse subsidies van overheden of instellingen die onderworpen zijn aan de WO;
- én het geraamde bedrag van de opdracht is gelijk aan of groter dan 135 000 euro zonder btw;
- én het gaat om bouwwerken i.k.v. recreatie en vrijetijdsbesteding of civieltechnische werkzaamheden of opdrachten van diensten bestemd voor die bouwwerken.

- Na ontvangst van de ondertekende subsidiebeslissing zal er een eenmalig **voorschot van 20 %** van het toegekende subsidiebedrag aan de begunstigde worden uitbetaald.
  - Het project dient gerealiseerd te zijn (m.a.w. project is gerealiseerd én financieel afgehandeld) tegen de **einddatum** die is opgenomen in de subsidiebeslissing.
  - Op gemotiveerd verzoek van de begunstigde kan Toerisme Vlaanderen de **subsidiebeslissing aanpassen**.
  - De **aanvang** van het project moet gemeld worden aan Toerisme Vlaanderen. Ook de officiële openingsdatum van het project (indien van toepassing) moet doorgegeven worden.
  - Tijdens de realisatie en bij het einde van het project moet de begunstigde het agentschap op de hoogte houden van het verdere verloop van het project. Dit gebeurt aan de hand van een model en omvat onder meer een inhoudelijk en financieel verslag, digitaal fotomateriaal en een overzicht van de bezoekersaantallen. Deze **rapportagedocumenten** worden halfjaarlijks door Toerisme Vlaanderen opgevraagd.
  - Na de realisatie moet het project zonder bestemmingswijzigingen gedurende een bepaalde **termijn** in stand gehouden worden:
    - voor nieuwbouw en werkzaamheden aan infrastructuur bedraagt de instandhoudingstermijn een periode van minimaal 5 jaar;
    - voor digitale producten bedraagt de instandhoudingstermijn een periode van minimaal 3 jaar, tenzij de technologie of het product ontwikkeld wordt in het kader van een evenement van kortere duur.
- Opgelet, deze termijn gaat pas in op 1 januari van het jaar dat volgt op het jaar waarin (de laatste schijf van) de subsidie werd uitbetaald.

→ **Promotie:**

- Bij alle publicaties en promotie (kaarten, brochures, artikels, website, uitnodigingen en speeches), werfinrichting, infoborden ... in verband met het project moeten de logo's van Toerisme Vlaanderen, de kust en de Vlaamse overheid en / of 'Met de steun van Toerisme Vlaanderen en de Vlaamse overheid in het kader van het impulsprogramma Vlaamse Kust' vermeld worden.

In alle communicatie die bedoeld is voor het buitenland, moet het marktspecifieke bestemmingslogo gebruikt worden.

De logo's kan je downloaden via onze website. De correcte vermelding vormt een voorwaarde tot uitbetaling en wordt nagegaan bij de controle van de facturen.

- De begunstigde dient steeds de terminologie 'de Vlaamse kust' te hanteren.
- Bij openingsmomenten, -recepties, inhuldigingen ... moet er een vlag van Toerisme Vlaanderen op een duidelijke zichtbare plaats uitgehangen worden. Deze vlag wordt gratis ter beschikking gesteld door Toerisme Vlaanderen en moet daarbuiten permanent uitgehangen worden aan een vlaggenmast.
- De begunstigde dient de promotie door Toerisme Vlaanderen onder andere via pers en trade te faciliteren, door middel van het gratis aanbieden van een programma (bezoek, rondleiding ...) aan de deelnemers van de door Toerisme Vlaanderen georganiseerde pers- en tradereizen.

→ **Beschikbaarstelling:** o.a. de onderstaande gesubsidieerde projectonderdelen moeten (digitaal) aangeleverd worden aan Toerisme Vlaanderen (voor eigen gebruik en / of voor marketingdoeleinden in samenspraak met de initiatiefnemer van het project) van zodra beschikbaar:

- Voor projecten waarbij communicatie- / promotiemateriaal of een andere informatiedrager wordt betoelaagd, dient de begunstigde minstens vijf exemplaren hiervan gratis aan Toerisme Vlaanderen te bezorgen. Toerisme Vlaanderen kan steeds extra gratis exemplaren opvragen.
- Onderzoeksresultaten.
- Vormings- of bijscholingspakketten.
- Digitale applicaties en audiovisuele content.
- Voor toeristisch-recreatieve lussen en netwerken dient de begunstigde 10 exemplaren van de kaart en / of brochure en 5 exemplaren van alle latere heruitgaven gratis aan Toerisme Vlaanderen te bezorgen. Toerisme Vlaanderen kan steeds extra gratis exemplaren opvragen.
- De definitieve trajecten van netwerken of lussen en alle overige kaartaanduidingen in GIS (in ESRI-shapefiles voor vectoriële databestanden of (geo)tiff-bestanden voor rasterdatasets).
- De definitieve bestanden van digitale routestructuren (bv. om te downloaden op de website of ter plaatse op een mediaspeler).

→ **Vakantieparticipatie:** de begunstigde moet een aanbod doen in het kader van het Steunpunt Vakantieparticipatie, bij voorkeur een substantiële korting bieden op de prijs van een toegangsticket (of een evenwaardig alternatief indien gratis toegankelijk). In ruil voor dit sociaal engagement biedt het Steunpunt gratis promotie in de vakantiegids, op de website en in de nieuwsbrief.

→ De **subsidie** moet **verantwoord** worden om tot de uitbetaling ervan te kunnen overgaan. Nadat het voorschot van 20 % volledig verantwoord is, kunnen één of meerdere betalingsaanvragen, vergezeld van de nodige verantwoordingsstukken (facturen, betalingsbewijzen, vorderingsstaten ...), ingediend worden voor uitbetaling van het saldo van de subsidie. Voor het indienen van een betalingsaanvraag dient de aanvrager gebruik te maken van de handleiding 'Instructies voor begunstigten', opgemaakt door Toerisme Vlaanderen. Per aanvraag moet minimaal 20 % van de subsidiabele kosten verantwoord worden.

→ **Belangrijk: facturen** komen enkel in aanmerking voor betoelaging als ze dateren van na de aanvraagdatum (uitzondering: kosten voor een toegankelijkheidsdoorlichting door een erkend adviesbureau als het project op voorhand officieel werd aangemeld), op naam van de primaire en / of secundaire aanvrager(s) staan en vergezeld worden van de betalingsbewijzen. Toerisme Vlaanderen kan ter plaatse of op bepaalde stukken controle uitoefenen op de toepassing van de bepalingen van het besluit, de aanvragen en de aanwending van de financiële steun. Controle ter plaatse van de bewijsstukken bij een betalingsaanvraag gebeurt steeds bij de primaire begunstigde, ook voor de bewijsstukken van de eventuele secundaire begunstigde(n).

- **Winsten** die voortvloeien uit de gesubsidieerde activiteit moeten **geïnvesteed of geherïnvesteed** worden in de exploitatie of instandhouding van de gesubsidieerde activiteit of in andere activiteiten met toeristische doeleinden. Als de subsidieaanvrager dat niet afdoende kan bewijzen, vordert Toerisme Vlaanderen de subsidie al dan niet gedeeltelijk terug.
- De **laatste schijf** van het subsidiebedrag (20 %) wordt pas uitbetaald na de controle op de naleving van de toegankelijkheidsnormen (eindcontrole) en van de voorwaarden die werden gesteld in de ondertekende subsidiebeslissing. Naast de verantwoordingsstukken zoals hierboven vermeld, moet de laatste betalingsaanvraag ook een resultatenrekening (alle opbrengsten en kosten) voor de volledige gesubsidieerde activiteit en een inhoudelijke eindrapportage bevatten.
- **Terugvordering:**
  - Als de begunstigde niet voldoet aan de bepalingen van de subsidiebeslissing, vervalt de beslissing tot toekenning van de subsidie. In dat geval worden de eventueel reeds uitbetaalde voorschotten of schijven teruggevorderd.
  - Als de begunstigde nalaat de subsidie volgens de vereiste procedure volledig te verantwoorden, vervalt de beslissing tot toekenning van de subsidie voor wat betreft het niet-verantwoorde gedeelte. In dat geval wordt het niet-verantwoorde gedeelte van eventueel reeds uitbetaalde voorschotten of schijven teruggevorderd.

5 AANDACHTSPUNTEN

5.1 Toegankelijkheid

Toerisme Vlaanderen streeft naar een comfortabele toegankelijkheid van alle projecten. Toegankelijkheid gaat echter verder dan aanpassingen aan het sanitair, de parking en toegang. Er bestaan bijvoorbeeld ook toegankelijkheidsnormen voor de inrichting van een bezoekerscentrum, het opmaken en plaatsen van infoborden en -kiosken.

Het toegankelijkheidsaspect vormt een belangrijk aspect bij het adviseren van projecten. Lees daarom de **infobundel**. Zoals in die infobundel wordt weergegeven, is een **toegankelijkheidsdoorlichting verplicht** voor:

- alle nieuwbouwprojecten;
- structurele verbouwingen en (her)inrichtingen van infokantoren, bezoekerscentra en andere bouwwerken (bv. uitkijktorens);
- infrastructuurwerken en aanleg van de buitenomgeving (bv. startpunten fiets- en wandelpaden ...).

Ook bij **digitale en audiovisuele producten** moet rekening gehouden worden met de principes van toegankelijkheid voor personen met een beperking. Voor websites moet het label AnySurfer behaald worden.

Evenementen moeten minstens aan de basisvoorwaarden voor toegankelijkheid voldoen:

- laat assistentiehonden toe op het evenement;
- zorg voor informatie over de toegankelijkheid van het evenement;
- voorzie een contactpunt waar personen met een beperking vooraf met hun vragen terecht kunnen;
- voorzie op het evenement en in de directe omgeving de nodige informatie over de toegankelijkheid en de bijhorende inspanningen;
- voorzie parkeerplaatsen voor personen met een handicap;
- plaats toegankelijke toiletten;
- garandeer de zichtbaarheid van het evenement voor mensen met een fysieke beperking zoals rolstoelgebruikers, mensen die niet lang kunnen rechtstaan en mensen die klein van gestalte zijn.

Begeleiding door Intro vzw voor en tijdens het evenement en de nodige aanpassingswerken zijn eveneens betoelaagbaar.

Neem indien nodig contact op met de medewerkers van het secretariaat voor het impulsprogramma Vlaamse Kust voor advies over de noodzaak van een toegankelijkheidsdoorlichting voor een project en voor advies over de implementatie van de voorgestelde aanpassingswerken die eveneens betoelaagbaar zijn.

5.2 Duurzaamheid

Naast toegankelijkheid vormt ook duurzaamheid een belangrijk aspect en streefdoel. Toerisme Vlaanderen geeft een aantal tips en stelt maatregelen voor die helpen effectief en duurzaam om te gaan met sociale, economische en ecologische uitdagingen die projecten met zich meebrengen. Dit kan je nalezen in de **infobundel** en de **handleiding voor een duurzame organisatie van evenementen**.

5.3 Onroerend erfgoed

Onroerend erfgoed (beschermde monumenten, stads- en dorpsgezichten, landschappen en archeologische sites) is één van de troeven van Vlaanderen als bestemming. Toerisme Vlaanderen wil dan ook inzetten op projecten die gebruik maken van alle mogelijkheden die onroerend erfgoed biedt.

Onroerend erfgoed is functioneel als locatie, het is decoratief en het draagt een verhaal met zich mee. Daarom wil Toerisme Vlaanderen:

- dat toeristische projecten waar mogelijk in onroerend erfgoed worden gelokaliseerd. Om de juiste keuzes te maken, is een analyse van het aanbod nodig en moeten verschillende bruikbare erfgoedlocaties worden geïnterpreteerd en geëvalueerd. Voorwaarde hierbij is steeds dat het project en de locatie over een voldoende groot (internationaal) toeristisch potentieel beschikken. Wanneer daadwerkelijk gekozen wordt voor onroerend erfgoed als projectlocatie, is het de ambitie om alle bijzondere, karakteristieke en decoratieve aspecten daarvan zichtbaar en toegankelijk te maken;
- onroerend erfgoed ontsluiten, met andere woorden de verhalen (geschiedenis, typologie, associaties met mensen, gebeurtenissen en producten ...) achter het erfgoed als toeristische attractie / beleving uitspelen. Ook hier is voorafgaande analyse cruciaal en moeten locaties met een interessant verhaal in kaart worden gebracht. Hun eventuele ontsluiting moet afgewogen worden tegen het reeds bestaande aanbod in Vlaanderen. Wanneer voor ontsluiting wordt gekozen, vraagt Toerisme Vlaanderen aandacht voor een breed scala aan ontsluitingsvormen, gaande van eenvoudige informatieverstrekking over occasionele openstelling tot herbestemming.

6 CONTACT

Toerisme Vlaanderen

Secretariaat impulsprogramma Vlaamse Kust - gebouw DAB Vloot

Sir Winston Churchillkaai 2

8400 Oostende

www.toerismevlaanderen.be/kustimpuls

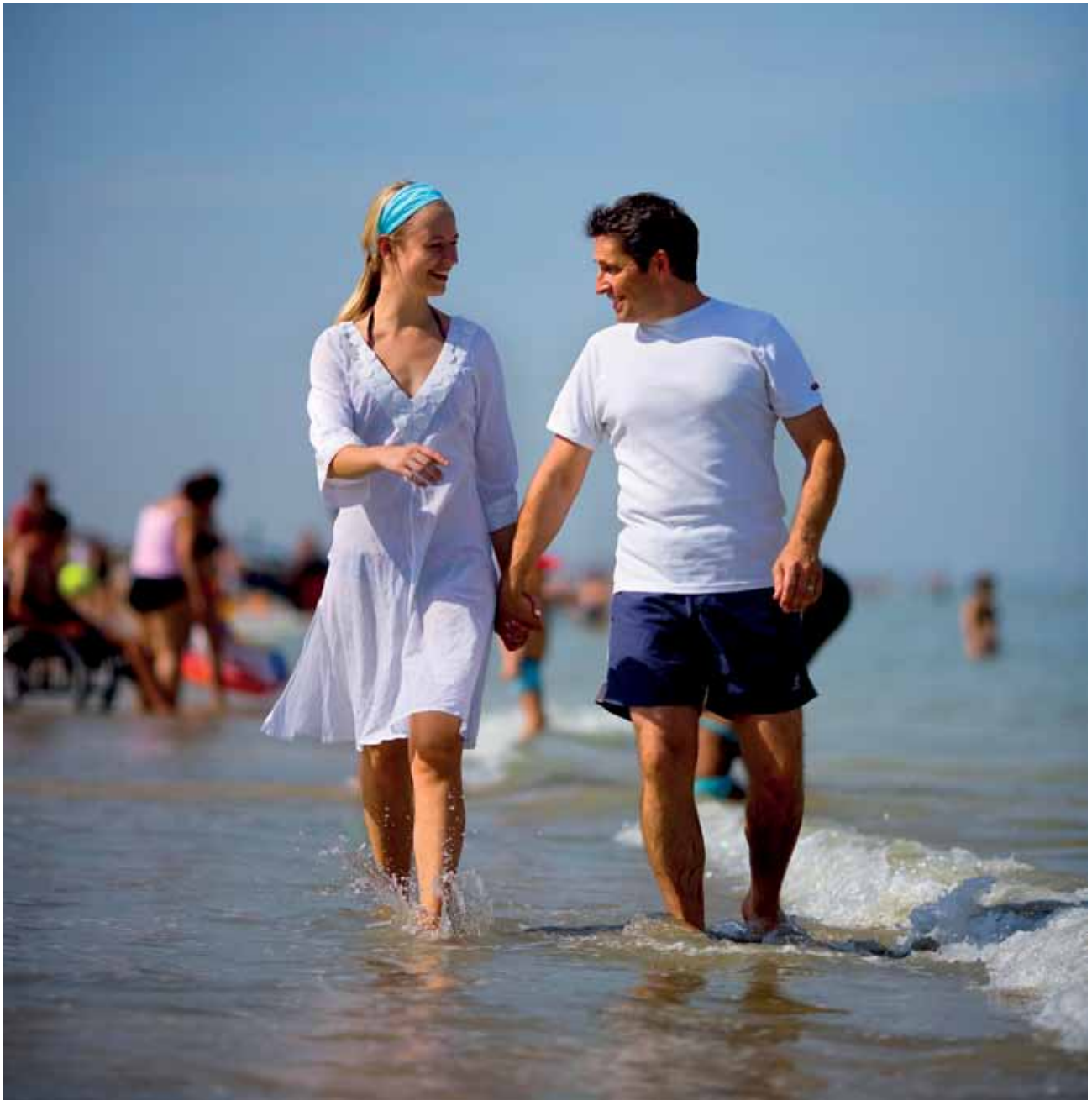
Voor alle vragen in verband met projecten neem je contact op met de medewerkers van het secretariaat voor het impulsprogramma Vlaamse Kust:

T 059 25 54 00

E kustimpuls@toerismevlaanderen.be

Volgende informatie is online beschikbaar of kan je bij ons opvragen:

- het subsidieaanvraagformulier incl. de verklaring inzake de minimisteun (Word);
- het sjabloon voor het kosten- en financieringsplan (Excel);
- het sjabloon voor verantwoording van de personeelskosten (Excel);
- de modelverklaring inzake de-minimisteun;
- het besluit van de Vlaamse Regering (BVR) van 21 december 2012 betreffende toerismesubsidies en het bijhorende ministerieel besluit (MB) van 5 november 2013;
- het strategisch beleidsplan 2020 voor het toerisme in Vlaanderen – Brussel;
- het strategisch Beleidsplan voor Toerisme aan de Kust 2009 – 2014;
- de beleidsnota toerisme 2009-2014;
- het merkenboek 'Vlaanderen' (cfr. merkverhaal waarin baanbrekend vakmanschap centraal staat);
- de internationale marketingstrategie Vlaanderen – Brussel 2012-2015;
- de infobundel en infofiches i.v.m. toegankelijkheid;
- de infobundel i.v.m. duurzaamheid;
- de handleiding voor een duurzame organisatie van evenementen;
- de richtlijnen i.v.m. routestructuren en de kaart van de door Toerisme Vlaanderen geselecteerde zoekzones voor wandelnetwerken;
- de te volgen procedure voor het instellen van een beroep.

COLOFON

Verantwoordelijke uitgever:

Toerisme Vlaanderen, Peter De Wilde, Grasmarkt 61, 1000 Brussel

Wettelijk depot: D/2014/5635/7/1

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de uitdrukkelijke bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de voorafgaande en schriftelijke toestemming van de uitgever.

